

ANY III

NÚM. 102

BARCELONA 8 AGOST 1890

LA TOMASA

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

Ana Ferrer

Copia fot. de M. Matorrodona.

CRÓNICA

RE que está en boga 'l *Cin-ko-ka*, vull referirlos un quento que també 's desrolla á la terra dels vanos y 'ls peus petits.

Donchs es lo cás, que, una vegada, un jefe d' una part de exercit japonés, va sublevarse contra l' Emperador *celestial*, y com los que aconsellavan á dit Monarca eran gent dolentota, desseguida 's decretá la preso del brigadier ó jefe d' exercit,

encarregantse de tant repugnant persecució un general de aquell país, anomenat *Fa-tu-o-ton-ton*, de caràcter aspre, *moreno* de cara y descendent de la noble familia dels *Vill-Ars*, que tant bonas relacions tenia ab lo soberá de las qüas. De quals amistats, créch que li vá sortir lo nombrament de general del exercit japonés á *Fa-tu-o-ton-ton*.

Es lo cás, donchs, que al esser *honrat* ab lo cárrech de perseguidor del pobre brigadier va dirse:

—¡Jo 'l trovaré, pero 'l Govern de V. M. C. deu tractarlo ab rigor, y sense compassió.—

Agafá 'ls portants, y camina que caminarás, vigila que vigilarás, indaga, roda, volta, torna, fins que un día va flayrar que estava amagat lo perseguit á una casa de pagés, (advertim que al Japó també hi han pagesos,) y cridant apart al amo de la casa va dirli amenantlo, en *Fa-tu-o-ton-ton*:

—Mira, Ka-ka-fes, sé que dins de casa teva hi tens amagat á aquet insurrecte de Kam-pa; y fas mal fet, porque si are, al punt, no me 'l entregas, aquí mateix mano que 't rostexin la closca, ab bonet y tot.

—¡Ay senyor; no se de que 'm parléu y...

—Prou rahons, cridá irat lo general, per ordre del nostre Emperador dech endurme 'l, y si no tú ho pagarás per éll.

Lo pobre fill del poble insistí tant com vá poder en negar la preséncia de Kam-pa, pero, 'l general absolut, maná que l' escabexessin, y allavors, sols allavors, vá confessá 'l pagés que efectivament lo sublevat allá 's trobava.

Acte contínuo Kam-pa fou prés y conduhit á preséncia de S. M. japonesa, que maná la preso per aquell infelís.

No cal dir que prompte se 'l trasladá á un punt insaludable á fi de ferlo consumir lentament, demprés á un altre y... per fi doná l' ánima á Deu deixant al mon una filla, que per sos sentiments y virtuts era estimada de tot lo Japó... que no *conservava* ideas rancies.

La causa d' aquet dolorós desenllás, lo qui pot dirse que colobará á la mort del desventurat Kam-pa, fou en *Fa-tu-o-ton-ton*.

Ves, quin recort mes poch agradable, té que guardarne 'l poble japonés d' aquell general.

Donchs, fá poch temps, segons m' han contat del Japó, que va anarse 'n á passá una temporada d' estiu á un establiment de banys y allá feu gala de sa propia y encarnada falta de sentit comú, per quan insultá á

un pobre japonés que per restablir la salut havia anat á posar en aquell mateix establiment.

Sort que 'ls banyistas que van veurho y van sapiguerho van indignarse de tal manera contra aquell *héroe* de la cort japonesa, que no tingué altre remey sinó desocupar lo quarto y pendrer las de *Villar-diego*.

¿No han sentit á contarlo may aquet quento? Donchs ja es vell.

* *

¡Pobre monarquía la de Baviera!...

Lo rey d' aquella nació s' ha tornat boig.

Fa poch dias que va fugir dels seus guardas dirigintse al pati de son castell en Furstentried; per allá 's passejava un xich tranquil quan al veure á un jove cuyner que en aquell moment passava, va tirárseli á sobre, magullantlo á abressadas.

Moltas vegadas se pensa qu' es un lleó y mossega á tothom que se li presenta. No fa molt mossegá la pantorrilla del seu ajudant de camp, de *cuyas* resultas tingué de geure tres días.

Fuma cigarrets de paper, y quan vol apagarlos, porque no 'n gasta mes de la meytat, los apaga al front del primer que se li presenta.

Quan veu alguna dona 's posa furiós, crida terriblement y trenca tot lo que trova. Estich segur que á una dona la destrossaría. Perxó se 'ls ha prohibit l' entrada als departaments del infelís Rey boig.

Abans podían lograr los metges que dongués passeigs ab carruatge, pero desde 'l día que un caball, al anar ell á ferli un petó al morro, li doná un cop de cap que li feu sortir sang del nás, no pot veure als caballs y aborreix los cotxes.

¡Pobre rey Othon! La seva vida va acabantse per moments, puig las forsas ja comensan á abandonar-lo, y res hi pot la ciencia.

Referent á la existencia desgraciada d' aquest rey, comensa á circular ja alguna llegenda. Moltas personas asseguran haver vist divagar, durant las nits de lluna, pels corredors del castell de Furstentried, á la *Dama negra* que anuncia, segons creencias, la mort d' una Witteishace, lo mateix que sa germana la *Dama blanca* anuncia á Berlín la mort d' un Hohenzollern, rassa de la dinastía d' Alemanya.

Fábulas, pero bonicas y sobretot poéticas.

* *

Bé, parlant de tot. ¿Cóm está lo de Melilla? Deixemho per la setmana entrant.

¿Eh?

DOCTOR GERONI.

Á UN BENEYT...

SONET

Óliva esquerpa de cervell xiflat,
crítich insipit de pensá indiscret
bneyt de l' hora, vanitós, ximplet,
magatsem d' ignorancias, gòs inflat;
tot fent de *clavador* dalt d' un terrat
te figuras *clavarme* á la paret;
pero com que 'l teu clau no va prou dret,
penso un día deixarte ben *clavat*,

Per més que tu 'm bescantis, tabalot,
no 'm creguis tant llanut, ni tant petit
que no 't dongui un *solfeo* merescut
dihente lo que sento tot seguit
tarambana, incapás, ruch, sabatot,
mal poeta, pallás, mussol, banyut.

ANTÓN CORTINA.

LA FLAUTA

Yo soch tocador de flauta
y m' agrada, la vritat;
tocant la flauta disfruto
perque ella 'm t' 'l cor robat.

Quan era petit, lo pare
va cridar-me tot cofoy
y ab veu de bastant caràcter
me diu: —Mira, escolta noy:

Tú ja tens dotse anys y pico
ab aixó ves qu' hem de fé
quin ofici mes t' agrada,
digas, vols ser sabaté?

—¿Sabaté? ¡vaya un ofici!

—Creus que 't dich cap disbarat?

—Ja ho crech home, segons diuhen
sempre vá 'l més mal calsat.

—Donchs escull ¿vols ser torero?
teixidó ó espardanyé

¿vols ser pescador de canya?
tampoch t' agrada? donchs bè
tú mateix ves quin te sembla.

—¿Quin me sembla? ja ho veurá
ab tres ó quatre paraulas

crech que 'ns entredrem prou clá.

Vosté fa molts anys que toca
un instrument ¿no es vritat?

—¿Vols ser músich? ¡ja m' agrada!
creu que no está mal pensat.

Quin instrument vols que 't compri?
tría y no miris pas preus.

—Vull una flauta ben llarga
perque tregui bonas veus.

—¡Molt bé noy! vols una flauta
no n' estich pas mal content
jo 't daré la flauta meva
perque es molt bon instrument.

Lo meu pare qu' al cel síga
me la va regalá á mí,
jo també te la regalo
perque la fassis servi.

Aplicat forsa ab la flauta
que d' ella 'n treurás profit
estudia are qu' ets jove
si vols sè un home instruhit.—

Allavors no fa altre cosa
que treurers del butxacó
la clau de la calaixera
y va dir-me ab molt gran tó:

—Aqui tens la meva flauta;
ab aquest sol instrument
jo mi he guanyat la vida
sonant sempre honradament.—

—Moltas gracias, vaig dir, pare,
la guardaré com tresor
y al poch temps vaig espatllarla...
¡pobre flauta del meu cor!

Tot lo día la tocava
era un desespero gran
los vehins prou se queixavan
pero jo sempre sonant.

—Me farás malbé la flauta
deya 'l pare tot sospres,
pero jo sona que sona
no respectava may rés.

Fins qu' un día... recort trágich
vaig aná ab una... per fi
si algú vol saber mes datos
que vinga á trobarme á mí.

JOAN PLANA.

Lo mes sensible

En aquest mon, hi han personas
tant cegas per l' avaricia,

que quan las sento parlar
me fan fástich de sentir-las.

Una d' ellas, la Pascuala;
el seu marit fa vuyt dias

que va tenir la desgracia
de caure de la bastida

y va trencarse las camas
y 's vá fe algunas feridas.

Vaig trovar la seva dona
ahir, tota compungida.

—¿Que tant mateix l' hi han tallat
las camas, á ne 'n Matías?

vaig preguntá, y la Pascuala
tot ploriqueijant va dir-me:

—Si, senyor; las hi han talladas;
y 'l que 's per mi mes sensible,

es que fa dugas setmanas,
vaig comprar-li unas botinas.

De modo que aquesta dona
del seu marit se 'n riuría;

lo calsat era ¡mal llamp!
lo que més greu li sabia.

LLUIS SALVADOR.

ANUNCI

Participo als solteróns
y viudos de Barcelona

que si volen una dona
de molt bonas condicions,

los diré ab pocas rahóns
y ab llenguatge catalá,

que 'l que la vulgui acceptá
per casarshi, la pau logra...

¿Volen sabé qui es? ¡La sogra
que ja 's vol torná á casá!...

J. CASANOVAS V.

A una que te mal de caixal

Si vols que més no t' amoli
nena, aquest mal de caixal

jo te 'l curaré puntual
com si al llum hi posés oli.

Pero primé m' has de dar
acceptació á lo que 't dich,

y en mí tindrás, sens fatích,
un curandero exemplar.

Veurás que al ferte la cura
lo dolor te fugirá

y en poch moments t' entrará...
del benestar la dulsura;

y en fi, si no vols patir
obra un xich eixa boqueta

t' hi poso 'l remey y... etc.

¡ja ho comprens lo que vull dir!

E. SUNYÉ Y S. LÓPEZ.

LA MEVA XICOTA

Té 'l nas de petxina,
la cara de rap;

orellas de burro
y peus d' elefant;

de bou té 'l tupí,
la barba de gat,

de camell la esquena
puig té un gep molt gran.

Té 'ls ulls de sardina
y molt enfonzats,

la boca de mico
y las dents de cá;

es torta de camas,
té 'l cap tot pelat,

es molt tartamuda
y riu per plorar.

Molts diuhen—¡ qu' ets burro
si t' hi vols casar

tenint tantas faltas
l' haurás de deixar!—

més jo dich que *nones*
perque un cop casats...

dins de una barraca
la faré ensenyar.

DOMINENGO BARTRINANGA.

DEDICATORIA

(A mon simpátich amich *En Joanet*)

Te vareig prometre un día,
si ma memoria m' es fiel,

dedicarte una poesia,
com veig que fan cada día

en Pere, 'n Joan y 'n Manel.

En vá ha sigut que ma testa
treballés per aquest fi,

tinch la ploma tant poch llesta
que escribint tota una festa

no he pogut fé un *redolí*.

Mes de prompte en ma memoria
vingué un bonich pensament,

y escrich la *Dedicatoria*
cridant mil voltas: ¡Victoria,

ja he trovat bon argument!

Escolta: una inesperada
malaltía 'm postrá 'l llit

per espay d' una mesada,
y he vist ma bossa agotada

y empenyat fins mon vestit.

Per mes que hi corregut molt,
no he pogut trovar personas,

que ab ideas per mí bonas
calmessin mon desconsol

ab algunas pessetonas.

Per xó avuy á tú t' escrich,
referint-me mos apuros,

y encar que no sigas rich,
espero, com bon amich,
que 'm deixarás... setse duros.

GESTUS II.

BANYS

—Agafis bé

—Ja ho faig, ja

—Que soch felis, Lola,

—Y are

—¿qué fà? cridaré la mare,
tregui 'l genoll...

—¿Que li fà?

—Ja estém frescos, vatúa n' ell,

—Are si que no faria...

—Renoy, mira quina pell,

—Encare m' engrescaria.

LA TOMASA
A LA PLASSA REAL

—Adioz zalero
—Apa, adios.
—Cara de cielo... mi vida,
—¡Y que n' es de fastigós!
—¿Quieres zer caloya dida?

VA comensar la civilitació árabe al finalisar sas conquistas.

Las conquistas d' aquesta gent son distintas de las que váren empendrer altres pobles, pus se distingian per un caràcter conciliador en extrém quan en las altres se desplegava un luxu de crueltat que contrastava d' una manera asombrosa ab lo tacto desplegat per los fills del Islam.

La seva tolerancia ab los pobles dominats, deixant-los sempre lo lliure exercici de sas religions y lo dret de conservar sas costúms y sas lleys, féren mes fácils y duraderas las conquistas, pus hasta sos impostos eran mes moderats que los dels demés conquistadors, tenint per tal concepte que reprimir molt pocas vegadas aquellas insurreccions tant lògicas en igualtat de casos.

Per aixó va ser tan factible la fusió en molts païssos, entre la rassa dominadora y la dominada en rahó á que aquesta mellorava molt sovint de condició, tant que en Assia y Africa adoptaren la major part dels pobles vensuts la religió é idioma de los vencedors.

Fins en nostra Espanya, los mozárabes váren mostrar gran predilecció per la llengua y cultura de los árabes, com ho demostra clarament la enérgica campanya en contra que va empendrer Sant Eulogi; campanya que á pesar de las sevas inclinacions, va obligar á los árabes espanyols á adoptar un régimen de intolerancia en contra de la seva voluntat.

A pesar de tot la nova civilitació de los árabes va propagarse y va fixar sas arréls ab tal fermesa que, encara que en alguns pobles hi han entrat nous dominadors, la influencia d' aquella rassa subssisteix clara y típica desde la India hasta Marruecos, no havent pogut cap conquistador esborrar la llengua ni la religió que los árabes hi deixáren implantadas.

Bagdad va arribar á ser per sa cultura la mes célebre ciutat d' Orient, baix los Omeyas, principalment en los temps de Harunar-Raxid y del seu fill Al-Mamon (786 á 833) sentallavors l' imperi árabe lo mes adelantat del planeta, y veritables nacions bárbaras, comparadas ab ell, las de l' Europa Central y Occidental, exceptuant la que los mateixos árabes havían fundat en Espanya.

En Orient, á principis del segle XI ja funcionava ab tota regularitat lo servey de correus entre totas las provincias, é hi havia també organiat un complert servey de coloms misatgers tan perfèt com los de las nostras societats modernes. Estava ja establerta la capitació ó impost personal; contribució territorial; drets d' Aduanas y explotació de minas.

Un *Diguan* ó Concell, vigilava lo cobro de las rendas y calculava los ingresos y los gastos.

L' administració general se dividia en quatre sec-

cions com nostres actuals ministeris; la de guerra, la de contribucions, la del personal y la de comptes.

La policia tenia una organizació perfecta.

Los mercaders estavan dividits en gremis y sindicats. La agricultura y la industria van arribar en una gran altura de desarrollo, sent molt celebrats los vins de Ispahan y Cherad; los teixits de Mosul, Bagdad, Damasch, y s' extreyan grans quantitats de plom, sal, sofre, ferro y altres minerals.

Entre los presents que Harun-ar-Raxid va enviar á Carle Magn, hi havia un rellotge que marcava y tocava las horas y qual mecanisme no va compondrer ningú de la còrt del Emperador d' Occident.

L' ensenyansa pública estava organiatada per los Califas; atrayentse sens reparar médis ni sacrificis á tots los sabis y professors célebres, fentlos venir de qual-sevol part del mon en hont se trovessin.

Entre totas las ciencias, cultivavan ab gran preferencia las Matemáticas y la Astronomia havent pogut d' aquest modo acometre la empresa de midar un arch de meridiano.

En totas las ciutats hi havia bibliotecas.

Váren passar anys; va arribar lo segle XIII, y hasta los bárbaros Mongóls, que en 1258, manats per Hulgú, havían saqueijat á Bagdad y extrangulat á Mota-ssem, l' últim de los Abissidas, váren sufrir immediatament la influencia de aquella gran cultura, civilisantse al costat dels árabes, y en l' Imperi que varen fundar en la India va predominar sobre tot, la llengua, la religió y la cultura de los árabes.

Los gaznevitas, que en l' any 1000 havían comensat la conquista de la India y que en 1025 havían ja conquistat la vora Oriental del Indo, Catxemira, lo Pen-yab, Lahore y Aymir, váren presentarse com propagadors de la religió y civilitació árabe.

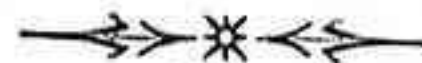
En Egypte correspón lo *algido* de la civilitació árabe á la época de los fatimitas (972-1171). Lo Cairo fou rival de Bagdad.

Continuará.

PEPET DEL HORT.

RESUMEN

SONET

L' envelat espayós y molt decent;
una orquesta aumentada y *retumbant*;
lo sexo femení guapo y brillant;
lo nostre (qu' es lo *fort*)... de cos present.

Walsos, schotichs, masurkas, á grat-cient,
y habaneras y polkas sempre en gran,
llanceros, rigodons y... anar voltant,
y saltant y suhant y... (ja s' enten).

Tres nits de *ballá á mort* y... (aném seguint
que la part llastimosa vá venint);
entussiasme, il-lusió, caló y... amunt.

'*ls socios* de la festa '*ls amos* son
y s' distreuen y gosan, com hi ha món,
y... ¡¡pagan mitja unseta cada un!! (1)

PEPET DEL CARRIL.

(1) Jo parlo per experiéncia.

LOS SET PECATS CAPITALS

PECAT TERCER

LA GOLA

Enveja y Superbia, son dos pecats que disculpats no poden ser, sent pecats que en infern tornan lo mon.

Mes la *gola* per si sola es pecat tan ignocent, qu' estich tentat de moment á preconisar la *Gola*.

Y al ferho estich ben segú no hi veureu propi interés, puig quan s' atipan los més jo m' ho miro, estant dejú.

Aquí está la habilitat y falta de hipocresía, si fos envejós diría, que la *gola* es un pecat!

Molt al contrari, per mi en tot' época ha sigut lo menjar molt, gran virtut (per qui tinga un bon pahí.)

Are, per quí lo ventrell té delicat y xacròs y 'l menjar sense repós li reporta algún tropell no es un pecat, es un mal l' atiparse sens profit si á derrera del enfit, té que anarhi 'l menescal (1).

Pero aquell que 'l pahidó te espedit de tot arréu y altre gloria al mon no veu que omplir de teca 'l sarró,

Aquell que sense parar un instant, á totas horas ent moure las bregadoras procura de embagular, en la tripa, richs capóns, llussos, befítchs, colomins, pernil en dols, llagostins, costellas, cervells, runyóns.

perdius, ostras, sobressada, sardina á la marinera, badella á la financiera, llengua de porch estofada, gall trufat, arrós ab llet, arrós á la valenciana, macarrons á la italiana, llebra ab such, talls de filet, faysáns, conill, castanyola, y altres mil y mil menjars, mereix se li alsin altars benehint la seva *gola*.

¿No compreneu el per qué? ¿creyeu que rahó no tinch? ¿penseu que sens probas vinch?

—Aneu errats, las daré, las daré y prompte veureu per final del resultat que sent, la *gola* un pecat, es pecat que no té preu.

¿Si no abundessin los sers que l' appetit may los deixa, com podrían prevaleixe ni la industria, ni 'l comer?

¿Si tothom se convenia

en menjar modestament, digueume ¿quin alicient la humana vida tindria?

¿De las naciones la riqueza no es deguda per ventura á la *gola*, que procura no li faltin (puig si avesa) comestibles importats de las quatre parts del mon, que pel seu paladar, son de segú 'ls mes delicats?

¿Hi ha treball mes necessari que 'l menjar? ¿hi ha res mes sant que desar á cada instant bons talls á dintre l' armari?

¿Hi ha res més sagrat y pur que atiparse?. Panxa plena si te gloria no te pena, serveix la teca de mur contra las passions del cor, que 'l que viu per la *manduca* molt pocas vegadas truca á las portas del amor.

Me dirá algún moralista que no es cert, que 'ls incitans fan lascius als sers humans treyentme de exemples llista.

Qu' es fals deixeu que contesti, el qui está tip fins lo coll; es enemich del soroll, no vol que ningú 'l molesti.

Aquell que 's fart com un pop y 'ls techs son sa ditxa inmensa en digerir tant sols pensa per atiparse altre cop.

¿Quin mal es posible tema de qui sols pensa ab la tripa y sols gosa quan s' atipa si s' atipa per sistema?

Egoista podrá ser no ho nego, quí menja molt, ja que may compartir vol l' ápat qu' ha de menester.

Pero ¿vil? de cap manera; ¿traidor? ménos. ¿Criminal? Ni á un pollastre li fa mal (ja se 'n cuida la cuynera).

Las ideas del seu cap son ideas molt sencillas: ¿tindrè sopá ab mandonguillas? ¿Será suculent lo rap?

¿Será ben tendra la llebra que quaranta rals me costa? ¿Será bona la llagosta amanida ab oli y pebre?

¿Me darán salsas ben fetas? ¿tardarán á enviarme ostras? ¡Sembla que son bonas postras nata, flam, crema y croquetas!...

¡Veus aquí sos pensamientos... veus aquí los seus afanys, exents d' infamia y de danys, de congoixas y tormentos!

¿No es cert que hi ha diferencia entre aquest que 'n dirém fart, y molts que trepitjan l' art d' Apolo, sense conciencia?

Molts que á més de sè ignorants la *superbia* 'ls fa idiotas puig escribint ab las *potas* se tenen per homes grans.

Sers d' educació faltats puig si algun mestre 'ls enfada, buscan sa vida privada pera dirne atrocitats.

Xarrayres com la Cigala que sab fer: crich, crich, tant sols, fermes fabricants de bunyols, que en ferlos ningú 'ls iguala.

¿No tindrian mes venturas si en lloch d' *enveja* qu' amola pecadoras per la *gola* fossin semblantas criaturas?

Sent lo seu pensar senzill, sols obririan la boca per engullir un tall d' oca ó bé un quarto de conill, y l' bon gust s' estalviaria d' aqueix modo molta pena, puig tenint la boca plena cap disbarat sortiria de sa boca, que ve á sè forat de cert lloch comú d' hont tothom, ne fuig, segú que per ell la peste vé.

Qu' es la *gola* profitosa no 'm cap dupte, lectors meus, ja qu' ella ofega las veus de l' *enveja* neguitosa.

La *Superbia* malehida imperant la *gola* calla, ¡Quí ab pollastres se baralla dels humans no vol la vida!

Prou saben los il·lustrats y fisiológichs de pés, que la *gola* un pecat es que 's pot dir: mata pecats.

Aquells que pateixen fam solen ser los que mes cridan, y com sa cassussa amidan ¡Segons la gana 'l reclam!

Pero 'l mortal que 'l bagul té ben plé de fartanera, ni crida, ni 's desespera ni may fá á las lleys insult.

Sent jo Poder, vos soch franch, no faria, no, la guerra alfombrant de morts la terra ni embrutant mos peus ab sanch.

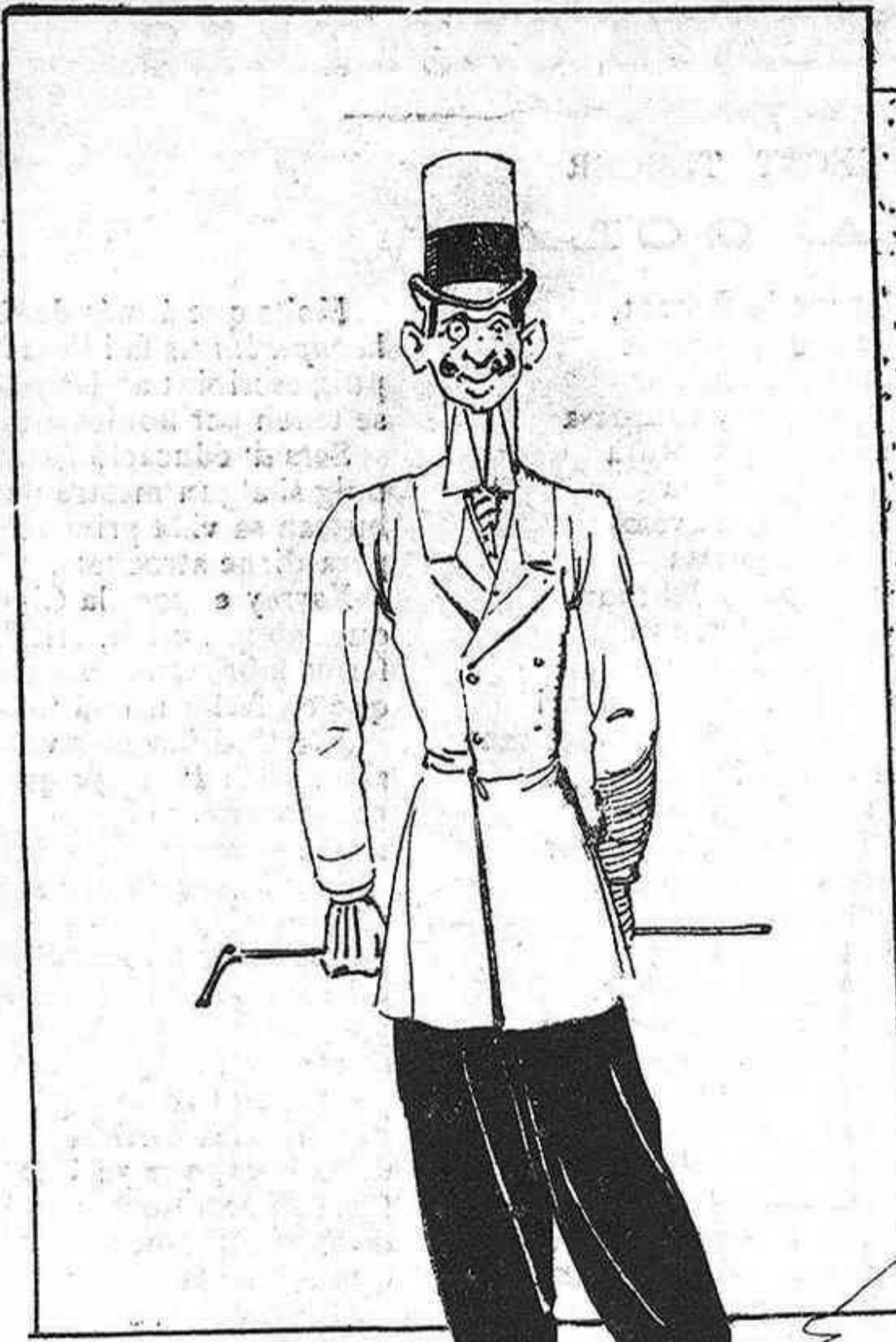
Fer manaría uns canons cíclopes y un cop ja fets per metralla: grabolets, pastels de llebra, turróns,

Masapá, poncem, tortells n' hi posaría á desdir y en sent l' hora de sortir ¡Pasteleros, pit y á ells!

¡Ay ni una persona sola hi hauria que no 's rendís! ¡Es un pecat tant felis lo pecat que 'n dihém *gola*!

JOSEPH M.ª CODOLOSA.

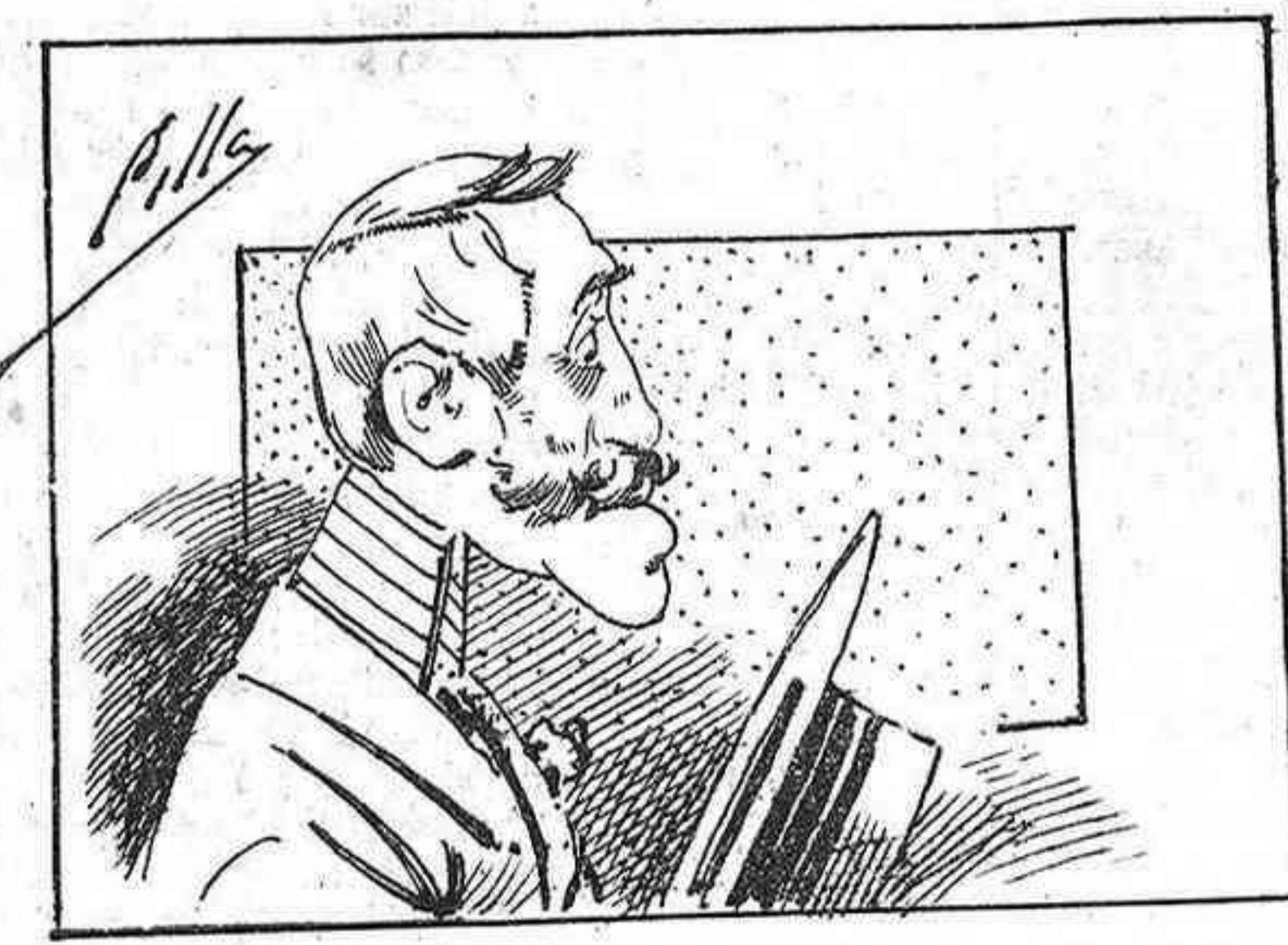
(1) O Galeno, tant se val.

Jo hi fletxat á una morena,
jo li he fet palpitá 'l cor,
jab aquesta calorassa
val molt ser conquistador!

Es un fastich vatua n' ell,
¡los meus quadros se desfán!
¡Oh, quin dia comprarán
las glórias del meu pinzell.

¡Quí resisteix la calitxa!
d' aquest temps, jo no podré;
¡pogué aná á banys, quina ditxa
per aquell que tè... parné!

—Mira, 'ns deixarem anar
desde dalt de la palanca
nos ficarem... cap á dins
y veurás quina gatzara!—

—¿Veus aquella senyorassa
que va del bras del marit?
—Si.
—Donchs es una senyora...
que pren un bany cada nit.

NOSTRE RETRATO

Sapigudas de sobras son las rellevants qualitats que atesora nostra biografiada donya Anita Ferrer, considerada com una de las primeras artistas que per lo gloriós art lirich espanyol possehim.

Lo extens de son repertori, fá que en totas las companyias se la distingueixi d' un modo notable per adoptarse son órgano vocal á tots los géneros de música.

Entre otras obras brilla d' un modo notabilissim en; *Campanone*, *Martha*, *La Traviata*, *La Tempestad*, *La Bruja*, y demás del modern repertori dramátich.

NOVEDATS

El buen callar de Feliu y Codina resultá ser un arreglo de *Lo grà de mesch*, aplaudida comedia catalana del mateix autor, habent cambiat los tipos dels personatjes y lloch de l' acció, resultant per tal motiu desmillorada la obra ja que l' arreglo es bastant difús y pesat.

Es una nova mostra de que molts obras, al traduhirse, perden tota l' importancia que tenen. Bon exemple de nostra creencia son: *Se dice...* y *El caudillo de la cruz* arreglos las dos de las tant aplaudidas obras catalanas *Lo dir de la gent* y *Otger* originals respectivament de don Frederich Soler y de nostre estimat director don Antón Ferrer y Codina.

Ab tot, *El buen callar* té escenas que 's feren molt dignas del aplauso, entre ellas la relació del *grano de almizcle* que dit sia de pas, lo actor que la recitá senyor Fornoza no hi sapigué donar tot lo relleu necessari.

Lo senyor Feliu y Codina se tingué que presentar al final dels actes según y tercer á rebre los aplausos del públich junt ab los artistas que en honor á la vritat poch contribuiren á realzar la obra.

Lo senyor Rossell en la nit de son benefici se veje sumament agasatjat habent fet las delicias del públich ab lo pirotéchnich del juguet lirich: *R. R.*

Dimars tingué lloch lo despidio de la companyia sent además la funció á benefici de don Emili Mario en que se posá en escena lo *Demi-monde* obra mestra de Dumas y que obtingué un desempenyo molt desigual principalment per part d' alguns dels primers artistas, pues realment semblava que feyan *comedia* y que la feyan per ells sols.

Degut á la solemnitat artística á que anava dedicada, lo públich condescendent aplaudí algunas escenas y hasta prodigá al final una ovació.

Sabém que fins lo próxim Setembre aqueix teatro permanixerá tancat pera dar lloch á las reformas necessarias fins á convertirlo en lo teatro mes elegant y régio que hi haurá á Barcelona y que in auguraré la nova empresa de Teatro Catalá ab escullidissima companyia.

CATALUNYA

Bon éxit obtingué la *Fatinitza* habent lograt justos aplausos las senyoras Morrotto y Coliva y los senyors Doretto, Principi y Gallino, donant aquest un relleu molt extra-

ordinari al cómich personatje á éll confiat.

La nova opereta *Cin-ko-ka* que per primera vegada s' estrená en Espanya lo dissapte passat, alcanjá un grandió éxit tant per son cómich y picaresch argument, com per sa preciosa música, original del mestre Sommer que demostrá ser un notable compositor.

Entre otras pessos, mereixeren los honors de la repetició en lo según acte, un original *tercetto*, un elegant wals, uns xispejants *couplets* cantats ab molta gracia per lo mimat del públich senyor Grossi, y que ab motiu de cantal's en catalá y castellá dona lloch á que se fassin repetir set y vuyt vegadas tots los días. També lográ los honors de la repetició lo grandió concertant final, capás per sí sol de fer la reputació á un compositor.

Lo resto de la obra lográ agradar.

La empresa Franceschini ha presentat aqueixa obra ab un luxo tant extraordinari que lográ ser l' admiració de la escullida concurrencia que omplena lo teatro.

Las decoracions totas ellas molt artísticas son obra del escenógrafo Bosio, de Turin.

L' atrés y vestuari á la altura de nostras mes rumbosas empresas teatrales.

En la execució además del mentat senyor Grossi, sentiren aplausos per son acertat desempenyo las senyoras Morrotto, Ferrara, Coliva y Venanzi y los senyors Giovannini y Principi.

Llástima que lo quadro según del tercer acte, acabi tant fredament, pus á haberhi un apoteosis, cambiaria per complert l' halago del públich.

A jutjar per lo franch éxit lograt, creyém que hi ha obra per temps y que prompte lograrém veurerla traduhida en espanyol pera representarla alguna de nostras companyias.

TÍVOLI

Extraordinari éxit obtingué la sarzuela *El chaleco blanco* dels senyors Ramos Carrión y Chueca, autors de la lletra y música respectivament.

La dita sarzuela, es altra de las que á consecuencia de la célebre aposta literaria se comprometeren varios escriptors de Madrit á fer una obra y que á pesar del títol forsat no ha sigut impediment porque lo senyor Ramos Carrión ne pogués treuren partit, habent lograt fer passar un agradable rato á la concurrencia, per las originals escenas cómicas y nombrosos xistes; habentnhi alguns de molt epigrámatichs pero tots ells de bonalley (Aprenguin abaquest modelo, senyors *mestres* del flamenquisme.)

La música que la adorna es notable com á filla del senyor Chueca.

Llastima que s' observin reminiscencias d' otras sarzuelas també sevas, entre ellas: *El año pasado por agua* y *De Madrid á Paris*. Ab tot, se feren dignes del aplauso: lo preludi, un graciós *tercetto* y lo popular coro de bugaderas y cornetas.

Molt contribuí al bon éxit l' acertat desempenyo obtingut, mereixent justos aplausos las senyoras Delgado, Mariscal y Alverá y los senyors Pinedo, Hidalgo, Mora y Morón.

En lo tercer quadro s' estrená un cromó ¡ay! una decoració d' en Muriel de Madrit que no es *ni chicha ni limoná*.

Pera benefici de la senyora Montañés s' anuncia l' estreno de *La baraja francesa* y pera avuy l' estreno de *Los nuestros* además de prepararse *A casarse locan*.

Si no 'ns quedan á deure tantas novetats, las proximas setmanas serán la parodia de las passadas. Celebrarém se 'n recordin.

CALVO-VICO

Cada día son mes aplaudits los modestos artistas que forman part de las escullidas companyias lirica y coreográfica, vejentse sumament concorregudas totas las funcions que donan diariament.

Se prepara un nou ball titolat; *Recuerdos de Carnaval* y una revista lirica *Los que tragan*, además de otras novetats que hi ha en estudi.

CIRCO EQUESTRE

Brillantment debutá la reputada *troupe* Onofri ab la coneguda pantomima *Honneur et Courage* habent sigut molt aplaudits tots los artistas que hi prengueren part y d' un modo particular Mlle. Argia y Mrs. Otello, Thelemaque y Poliuto que demostraren ser uns notables mímichs.

Felicitém al senyor Alegría per l' acert ab l' ajust de tant excelents artistas.

Está preparantse la pantomima: *Mazeppa*.

UN CÓMICH RETIRAT.

GENT DE CASA (LOS AVIS)

—¿Que t' ha semblat Pau la fira?
—Molt be; ¡qu' estarán contents
en Manelet y l' Elvira,
—Ja ho créch ab aquets presents!

Es digna d' alabansa la conducta del distingit fabricant Sr. Sedó d' emplear en la seva fàbrica d' Esparraguera á 200 obrers dels despedits de las de Manresa.

Si per desgràcia hi ha Lários, per sort tenim Sedós.

Admira la activitat conservadora pera defensar l' honra nacional.

Encare jemegan los soldats ferits en Melilla y lo dimars al rellevar las tropas, váren disparar los moros contra lo vapor «Sevilla».

Ja farém, já!

'S parla del nomenament del Sr. Arderius, cunyat del general Martínez Campos pera Gobernador civil de la Habana. Si no 's mira per la familia pera qui 's mirará?

Ha tornat á desapareixer lo setmanari *El Busilis*.

Qu' han sentit á parlar d' alguna pallissa?

Nosaltres, no.

May hauríam dit que lo Sr. Mañé fos tant valent...

Volén dir que no va somiarho tot alló?

Hasta ha sentit xiular balas!

Mes que 'n Cánovas que no més ha sentit xiular... xiuléts.

Lo día que torni á sortir á dar batudas un senyor que jo conech, diu que 's tracta de regalarli una *bacina* y una *llansa*.

Y se li nombrará una *Dulcinea*.

La Dinastia.

Un portugués, lo Sr. Pereira, ha presentat al ministre de Marina de la seva nació los planos per un submarí de forma cilíndrica, ab grans probabilitats d' éxit.

Lo raro del cas es que lo nom de *Pereira* en portugués, equival al de *Peral* en castellá.

Si ara no baixa 'l preu dels músclos!...

El Barcelonés ha mort!

Se suplica á tots los *inglesos* que 'l tingan present en las sevas oracions.

Lo dol 's despedeix á l' Estany de *Banyolas*.

No 's pagarà á ningú.

Que se sá piga.

Un periódich local crida la atenció del Sr. Vilaseca sobre un municipal que va maltractar de paraula y va estar á punt de ferho de obra á una senyora vehina del carrer de 'n Robador.

Res... reminiscencias d' aquellas cargas.

Qué fan los infants?

Diu que lo Sr. Cánovas encarregá al Sr. Lários que transigis ab los seus treballadors.

No va pas encarregarli abans que 'ls hi rebaixés lo preu de las pessas.

Es que en lo joch de la *Martingala* hi ha polítichs, que 'n saben un trós.

Y aquets!

La Dinastia aproba los atropellos del passeig de Colón y Rambla contra los indefensos obrers.

D' aquell balcó de la Plassa de Medinaceli, váren sortir aplausos, al dar aquellas *heroicas* cargas contra los transeunts.

Ho recordém perque 's tinga present.

A l' hora de repartir prémis.

Ha mort *La Escoba* R. I. P.

Llástima de defunció pues ha privat de poguer lluhir sas condicions de *escribidor* lo eminent *Ferrarini*.

'S veu que l' exemple de la pena de mort es un gran fré pels criminals.

Calent encara lo cadávre de Higinia ha tingut lloch en Sant Martí de Provencals un crim que deixa petit al célebre del carrer de Fuencarral.

Escolas, no patíbuls necessita la societat.

Pero aixó si, comensant per pagar als mestres d' estudi.

No barrotantse las pagas que 'ls hi corresponen.

Ha nascut *La Jornada*.

Ben vingut sia.

Li desitjém llarga vida y pocas ensopegadas.

El Pais de Madrit s' esgarrifa de que 'l nostre Ajuntament tinga las llistas electorals fixadas junto á la *cuadra* que despide mal olor, segons diu.

Are falta saber si l' Ajuntament d' allá las te á algún altre lloch de mes mal olor que 'l de caball.

¡Ves de que fan un telegrama los periodistas de la vila del OS!

A Granada una vella de 70 anys va donarse *ella mateixa* duas tremendas punyaladas: una á cada ma.

Com pot ser. ¿Ab una ma ferida vá tenir prou brío per foradarse l' altra?

Ab molta concurrencia diumenge á la nit celebrá l' *Asociació literaria* la 5.ª de sas vetlladas íntimas que tenen cada vegada mes atractiu.

En ella llegiren poesias los senyors Codolosa, Escriu, Ayné, Bernis, Alonso, Camps, Bassa, March, Llimoner, Gardó y Bernat.

Tots los treballs sigueren molt aplaudits.

BIBLIOGRAFIA.—Lo reputat escriptor dramátich D. Joaquím Riera y Bertrán ha tingut la finesa de remetre'ns un exemplar molt elegantment imprés de son preciós idili dramátich, titolat: *Lo padri* que ab bon éxit s' estrená lo passat hivern en lo teatro de Romea.

D. Joseph Giraldo Saenz de Tejada 'ns ha remés un exemplar de la revista cómica lírica: *El proyecto II*, original lletra y música de dit senyor y que s' estrená ab gran éxit en Marchena.

Li remerciém l' atenció.

MARÍA-MARIO.

Tal es lo títol de dos preciosos idilis que lo reputat autor de *Romances de corte y villa* D. Francisco Grás y Elias ha recopilat en un elegant tomet, y que ha dedicat als reputats escriptors D. Joseph Fiter y D. Gayetá Vidal.

Inútil creyém recomanar las condicions favorables de dit tomet tenint en compte lo nom de l' autor, conegut per ser un dels pochos poetas catalans que escriuhen lo castellá castís y florit com pot ferho lo més consumat escriptor provinçia, y que aqueixa vegada ha tornat á deixar sentat ab glória lo envejós pabelló que ab son talent gens comú ha sabut conquistar.

SECCIO REGILIOSA

SANT DEL DÍA.—SANT SOLESIO, PACIFICADOR.

QUARANTA HORAS.

A todas las casas de Socorro de la ciutat y en particular á la del Passeig de Colón.

Es reserva pera mes enllá l' arreglar lo compte als interessats.

CORTE DE MARÍA CRISTINA.

A Sant Sebastiá; camí de Fransa.

AVISOS

Se giran casacas á preus módichs.

Carrer de Banyolas 69.

Consoladors eléctrichs pera concejals de Setembre.

Carrer del Arrós.

Yelmos de Membrino (vulgo vacinas) pera dar cargas de infantería, caballería y.. artillería.

A dintre 'l yelmo ja s' trovará l' article de la lley sobre las intimacions preventivas.

Passeig de Colón.

Guía de concejals.—Colecció escullida de discursos, bòts de censura, interpelacions, dictámens, modo de portar la vara, etc. molt útil per aquells concejals nous faltats de coneixements y oratoria.

Carrer de la Barra... de ferro.

Llibres de memorias per los obrers pera quan arriuin á la major edat.

Carrer de la Dinastia
cantó á la Plassa del D. de Medinaceli.

Telégramas

Madrid 6.—7 matí.—S demanan ab gran interés las balas que va sentir xiular l' antích director de *Las almas del Purgatorio* pera depositarlas en lo Museo de Artillería.

MAÑÁ FLACH.

La Mancha 6.—8 matí.—S tracta de nombrar fill adoptiu d' un poble d' aquesta provincia de cuyo nombre no queremos acordarnos, al héroe del Passeig de Colón.

SERVA ANTES Y C.^a

Cel 6.—8 matí.—Ha pujat lo *Busilis* y després d' un detingut exámen s' ha vist qu' aquesta vegada ha arriuat sense cap tanto.

M. ANDRENOS.

ESCOLTIN

¿No podri ser...?

Que un Bisbe portés una porra de canya.

Que 's pogués jugar á la manilla ab cartas de pago.

Que un capellá portés per barret, una teula de test.

Que en una cristalleria venguessin copas de sombrero.

Que una orquesta toqués una americana de panyo.

Que 'ns poguessim casar ab una Tecla de piano.

Que en una llibreria venguessin un llibre-cambi.

Que un rahim tingués grans de rosari.

Que poguessim escriurer ab una ploma d' aygua.

Que en una tenda de varios géneros, venguessin género humá.

Que una modista ballés sobre la post del pit.

Que los guerrers portessin al cap un casco d' arengadas.

Que 'ns posessim al vestit botons de carro.

Que tiressin canonadas ab canons de canya.

Que en un teatro 's representés una pessa de tela.

Que per estar bé durant lo matrimoni, 'ns casessim lo 30 de Febrer.

Que en una fàbrica de puntas, fessin puntas de cigarro.

Que una peixatera vengués molls de rissar.

Y finalment; que sense casarse poguessim tenir dona.

UN A. VENDRELLENCH.

Anirà: Lo de L. C. Callicó, A. Llimoner Gestus II, J. Plana, E. Calls, Antón Cortina.

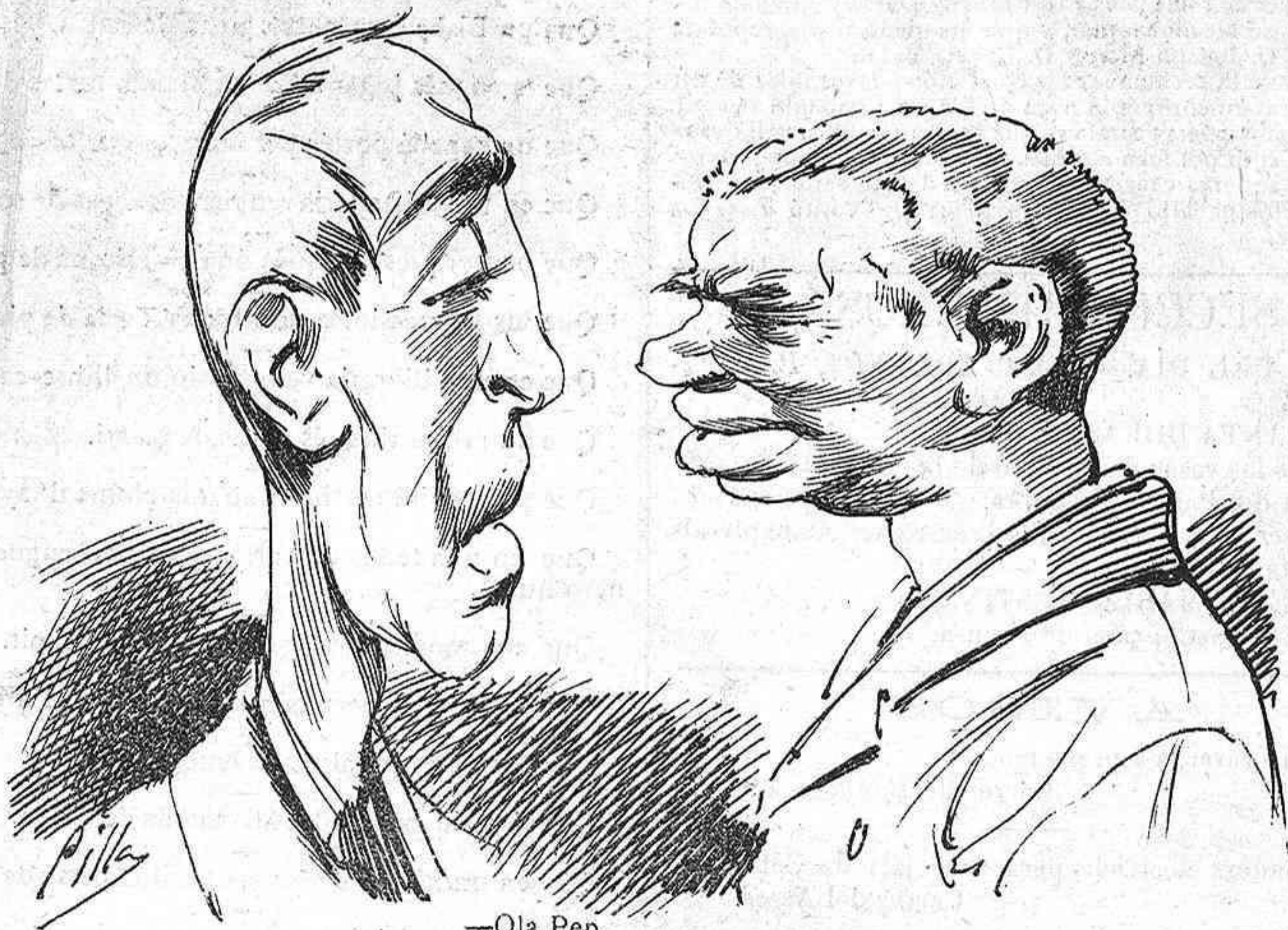
Alguna coseta de Amadeo, M. Coll, E. Sunyé y S. López, R. Ojeda López, M. Emulap, Plumero de la Bleda, J. Apulem, Bruno Durán, Gil Boris, R. Pons

G. Vallsmadella: Bastant retocat podrà insertarse.—Pep Galleda: Quedará servit, per mes que ja ho vam veurer.—R. Alonso: Mes profit n' hauria pogut treure perquè l' idea va bé —B. O. IX:

Anirán los cantars; lo «Deliri» quan li toqui 'l torn.—Ramón Cò: Ho buscarem; lo de avuy serveix.—J. Güell B: Pero, home de Deu, lo seu trevall á mes d' ésser incorrecte es interminable.—C. T. Doy: Ab aquets romansos no 'ns hi vinga. Ja sab que altres ho acepará i sens escrúpuls.—Dolors Riera: Esta molt bé ¡Ay!—J. Barbany, La Garriga: Se li aprecia --J. M. Feliu: Es dolent, si senyor.—J. Ramage: Donchs no vá al cove, sino que s' insertará --Un retirat: Se deixá las solucions al tinté. La poesia no serveix per incorrecte.--Joan Petit: No serveix lo que ha enviat. Lo geroglífich per no resultar y lo trenca-caps per ser massa forsat.--J. Casadevall: Serveixen los geroglífichs. Ja está bé del modo que 'ls ha remés--J. A. V. Gracias de sa expresiva. Es vritat lo que 'l comú amich G. li digué. Donadas sas explicacions li agramih la atenció vers nosaltres. Inútil crech dirli que 'l complaurem.--F. Carreras: Sols serveix la endevinalla.

Tots los trevalls que no 's contestan han quedat á la cistella del oblit.

CONVERSA

—Ola Pep. —Ola Pasqual.
 —Com va del cólara 'l noy?
 —¿Del cólara dius?... tal cual;
 ¡potsé 'l curém á Sant Boy!

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADAS

¡Ay hu-dos! ves si es tabola,
 no puch pas fer cap total
 ni tant sols toco tres-quarta.
 ¡Hul si soch un carcamal.
 A la dos-inversa prima.
 no hi tinch pas rés apuntat;
 quart invers, dos invertida
 'm tiro si no 'm faig mal.
 Per ser hu ters, soch ben trompa;
 si 'm vejés algún soldat
 ab un pam de tres-primer a
 quedava, al véurem jugar.

XARIGOTS.

II.

Ma primera n' es vocal.
 una consonant segona,
 té tres-quatre un animal
 y veuran qu' es ma total
 un carrer de Barcelona.

PLUMERO DE LA BLEDA.

PROBLEMA

Descompondrer lo número 19,683
 en quatre cantitats que sumadas, res-
 tadas, multiplicadas y divididas per
 dos cantitats igualas y dugas desiguals.
 dónguín lo mateix resultat.

GIL BORIS.

ANAGRAMA

Tè, amich Tot, te regalo
 eixa total de Champany,
 t' ho dono porque t' recordis
 de lo dia del meu sant.

J. TROMPETA.

ROMBO

Primera ratlla vertical y horisontal:
 Consonant; 2.ª: La part mes alta d'
 una montanya; 3.ª: Planta americana;
 4.ª: Nom d' home; 5.ª: Nom de dona;
 6.ª: En la poesia, 7.ª: Vocal.

F. GARCIA A.

TRENCA - CAPS

D. Mateo Garret Gol.

Ab aquestas lletas degudament com-
 binadas, formar los títols de dos aplau-
 dits dramas cataláns d' un mateix
 autor.

LORIS MELIKOFF.

GEROGLIFICH

· · ·
 · · ·
 x S I III
 x
 K P I

SACAS.

LOGOGRIFO NUMERICCH

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9.—Nom de dona.
- 5 6 4 2 8 9 2 9.—Carrer de Barcelona
- 8 6 3 5 6 4 9.—Nació Europea.
- 5 6 4 2 8 9.—Servey gens volun-
tari.
- 3 4 7 3 9.—Lloch d' aygua.
- 3 4 8 9.—Nom de dona.
- 8 7 3.—Riu de Catalunya.
- 3 7.—Nota musical.
- 9.—Vocal.

N. N.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

- Anagrama.—Marit-Martí.
- Trenca-Caps.—Sellés.
- Geroglífich.—Com mes duros mes pese-
tas.
- Logogrifo Numéricch.—Puigcerdá

LA TOMASA

PERIÓDICCH PERSTIU, IL-LUSTRAT Y LITERARI
 Preus de suscripció:

- Espanya y Portugal, trimestre. 1'50 ptes.
- Cuba y Puerto Rico id. 2 "
- Extranger id. 2'50 "

NOTA—Tota reclamació podrá diri-
 girse á la Administració y Redacció del
 periódich, carrer de Sant Pau, n.º 56.
 LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Pau, 56.—Barña